

Tumorji na vranici

Benigne in maligne tvorbe

Kaj je vranica?

Beseda kriptorhizem izhaja iz grških Vranica je organ jezičaste oblike, ki se nahaja v trebušni votlini in je pritrjena na želodec z želodčno-vrancično vezjo, skozi katero potekajo krvne žile. Sestavljena je iz rdeče in bele pulpe, krvnih žil in vezivnega tkiva. Naloga vranice rdeče pulpe je prečiščevanje krvi in odstranjevanje starih, poškodovanih rdečih krvničk ter reciklaža beljakovin in železa iz predelanih eritrocitov. Vranica ima nalogo skladiščenja rdečih krvničk, kot prenašalcev kisika, ki ga pes potrebuje pri povečanem fizičnem naporu. V tem primeru vranica iztisne v krvni obtok večje število rdečih krvničk (pri športnikih-tekačih se to pokaže kot bolečina v področju pod rebri, ki se pojavi pri dolgotrajnem teku in posledično zvišani potrebi telesa po kisiku).

Bela pulpa vsebuje veliko število celic imunskega odgovora (limfocitov in makrofagov). Te celice so odgovorne za prepoznavanje in uničevanje tujih snovi, kot so mikroorganizmi, in za ustvarjanje imunskega spomina, ki bo v prihodnje prispeval k hitrejšemu in lažjemu zaznavanju in odstranjevanju le teh iz organizma. Vranica ima v organizmu pomembno vlogo pri različnih fizioloških in patoloških procesih, vseeno pa ni vitalno pomemben organ in psi lahko živijo normalno tudi brez nje.

Tumorji na vranici

Tumorji na vranici se pojavljajo pri vseh psih, najbolj pogosto pa prizadenejo pasme kot so nemški ovčarji in zlati prinašalci, labradorci in kodri.

Benigni tumorji (fibrom, leiomiom, he-

mangiom in drugi) ne predstavljajo nevarnosti za razsevanje po drugih organih v telesu, vendar se lahko povečajo do te mere, da vranicična kapsula počni, kar privede do notranjih krvavitev. Hematomi in nodularne hiperplazije so prav tako benigne spremembe, ki predstavljajo 20-41 % vseh sprememb na vranici.

Od malignih tvorb na vranici se najpogosteje pojavljajo hemangiosarkom, limfosarkom, mastocitom, leiomiosarkom. Dve tretjini tumorjev, ki se pojavljajo na vranici, imajo malignen značaj. Od tega se v 75% primerov pojavlja hemangiosarkom (tumor krvnih žil) kar pomeni, da je 45% vseh mas na vranici hemangiosarkomov. Večinoma se pojavijo pri starejših psih (8 do 10 let).

Hemangiosarkom zaradi hitrega razraščanja pogosto povzroča pokanje vranicične kapsule, kar privede do notranjih krvavitev in šoka. Razseveke lahko najdemo na jetrih, trebušnici, pljučih, srcu, hrbtenjači, možganih, koži, mišicah in podkožju. Ponavadi so pri diagnosticiranem hemangiosarkomu razsevky že razširjeni po telesu, kar je prognozično slabo.

Klinični znaki

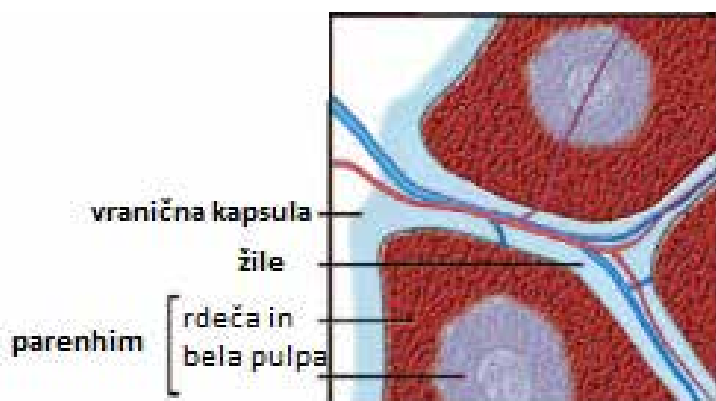
Pri rupturi (pokanju) vranicične kapsule zaradi razraščanja tumorja in posledičnih krvavitev v trebušno votlino opazimo stanje šoka (blede dlesni, nizek krvni pritisk, šibek pulz, pospešeno dihanje), trebuh je napet in povečan, včasih zatipamo trdo povečano maso v področju trebuha, pes je močno oslabil. Znaki se lahko pojavijo naenkrat, brez prejšnjih znakov bolezni. Tumorje na vranici pogosto diagnosticiramo slučajno, pri klinično zdravih pacientih.

Diagnostika

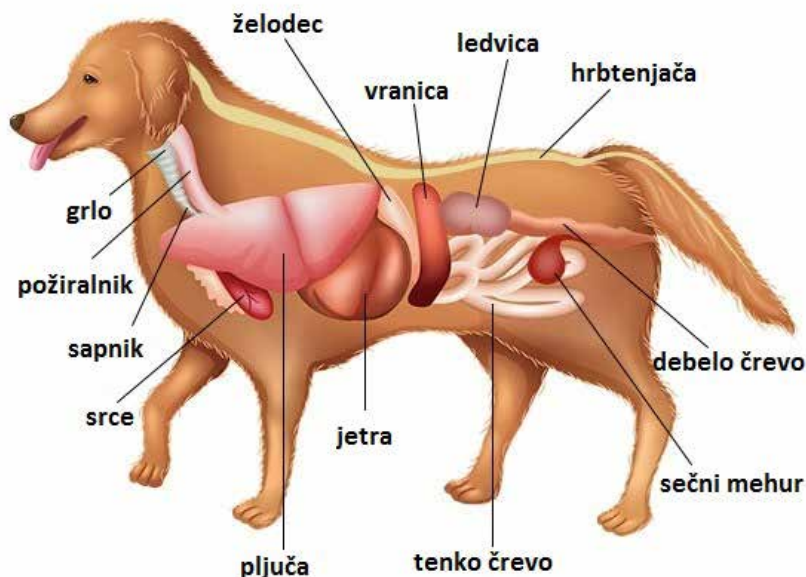
V primeru, da ima pes ima zgoraj navedene klinične znake, najprej opravimo ultrazvočni pregled trebušne in prsne votline. S tem preverimo ali je v trebušni votlini prisotna prosta tekočina in kakšno je stanje vranice, jeter in ostalih organov. Po tem naredimo rentgenski posnetek prsnega koša, da preverimo, ali so vidni razsevky in/ali prosta tekočina v prsnem košu. Istočasno vstavimo intravenski kateter, opravimo preiskave krvi in urina, test strjevanja krvi, ter pacienta stabiliziramo z infuzijo tekočin in transfuzijo.

Ukrepanje

Potem ko je pes stabiliziran in smo priprani o nujnosti kirurškega posega, opravimo tako imenovano eksplorativno laparatomijo. To predstavlja kirurško odpiranje in pregled trebušne votline, z namenom ugotoviti kakšno je trenutno sta-

Zgradba vranice

Anatomija notranjih organov pri psu

Gromozanski tumor na vranici ovit s potrebušnico

nje trebušnih organov in kako ukrepati dalje. Odvečno kri odvedemo iz trebušne votline in vranico odstranimo (t.i. splenektomija). Vzorec vranice in okoliških organov (bezgavk, jeter) pošljemo na patohistološko preiskavo.

Postoperativna oskrba

Po operaciji je nujno spremljanje (monitoring) pacienta, dodajanje infuzijskih tekočin, v primeru večje izgub krvi je potrebno opraviti transfuzijo. Nenehno kontroliramo krvni pritisk, barvo dlesni in funkcije srca (EKG). Pri 60% pacientov se po odstranitvi vranice pojavijo nepravilnosti pri delovanju srca, ki so brez ustreznega nadzora in pravičnega ukrepanja lahko usodne.

Prognoza

V primeru, da so tumorji benigni, je prognoza ugodna.

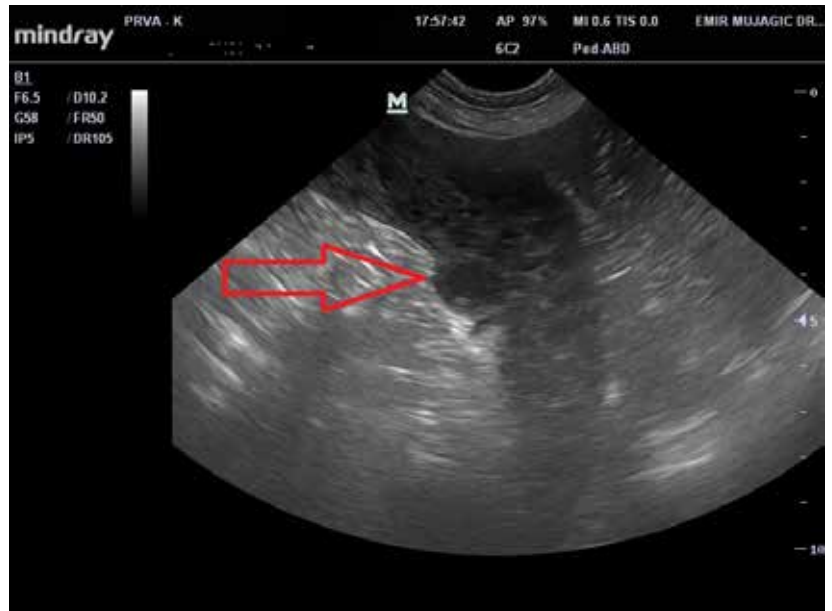
Na žalost je hemangiosarkom najbolj pogost tip malignega tumorja na vranici. Večina psov ima v času diagnoze že mikroskopske razseveke na jetrih, pljučih, srcu in drugod po telesu. Po kombinaciji kirurške terapije (odstranitev vranice) in kemoterapije je povprečna preživetvena doba od 90 do 280 dni. Brez kemoterapije psi preživijo 2 do 3 mesece ali manj. Manj kot 10% jih preživi eno leto. Psi poginejo zaradi razsevkov.

Preventiva

Ultrazvočna diagnostika je zelo natančna, neagresivna in hitra metoda za ugotavljanje sprememb na vranici in drugih organih v trebušni votlini. Kot rečeno, v praksi pogosto ugotovimo spremembe na vranici pri klinično zdravih pacientih. Zgodnje odkrivanje in zdravljenje patoloških sprememb na vranici je prognostično mnogo bolj ugodno, kot zdravljenje že napredovalega obolenja. Svetujemo, da opravljate redne preventivne internistične preglede starejših psov.

Pri ultrazvočnem pregledu trebušne votline smo ugotovili povečano in spremenjeno vranico (puščice), ki plava v prosti tekočini (kri)

Puščica kaže na tumor v vranici. Celotna vranica je videti preluknjana, kot bi jo požrli molji

Tumor na vranici in razsevki po potrebušnici (bisernica)